

Kavramlar

Zühd: “dünyanın fânî lezzetlerinden faydalanma konusunda zarurî miktarla yetinmek.”, “refah içinde ve şaşaalı yaşamaya iltifat etmemek” gibi manalara gelir.

Zühd, tasavvufun mühim esaslarından biri, **dünyayı terk etmektir**. Şüphesiz bu terk, Üstad Said Nursi'nin ifadesiyle “kesben değil kalben” olmalıdır. (bk. Nursi, Mesnevi-i Nuriye, Habbe, s. 124). **Kesb** çalışma, kazanma demektir. Şu var ki, mahiyetine hem madde, hem mânâ dercedilen insan, dünyanın maddesine çalışırken, mana yönünü ihmal etmemelidir. Bir insan para kazanmalı, fakat parayı kalbine değil, kasasına koymalı ve o parayla faydalı işler görmelidir.

Dünyanın bir çekim kuvveti vardır. Bu çekimden kurtulamayanlar hakikatin semasına yükselemezler. Kendini dünyanın servet ve şaşaasına kaptırmış olan Karun'a, kavmi şu hatırlatmayı yaparlar: “Dünyadan nasibini unutma!” (Kasas, 28/76).

Dünyadan nasibin ne olduğu hakkında Hamdi Yazır, şu açıklamada bulunur: “Bazıları, 'helâl rızık ve meşru dünya zevki', diye anlamak istemişlerse de, o geçici dünyanın kendisi demektir. Asıl dünyadan nasip ise, 'Dünya ahiretin tarlasıdır.', muktezasınca, ahiret için edilen intifa, ahirete kalacak ameldir. Yoksa dünyadan nasib, nihayet bir kefendir.”

Bazılarının dünyayı terk noktasındaki “bir lokma bir hırka” telakkileri, kendi özel anlayışlarıdır. **Asıl hüner, dünyayı ahiretin tarlası olarak görüp, ondan ebedi saadeti namına azami derecede faydalanabilmektir.**

TAKVA: Korkma, sakınma, Allah korkusuyla günahattan kaçınmakta, Allah'ın emir ve yasaklarına uymakta titizlik gösterme. Allah'ın himâyesine girmek, emrini tutup azabından korunma anlamında Kur'anî bir terim.

Bu şekilde titiz davranan insana, “**muttaki**” denir (Rağıb el-İsfahânî, el-Müfredât fi Caribi'l-Kur'an, Mısır, 1961, s. 530).

Kur'an'da takvayı över mahiyette birçok ayet vardır. Bunlardan bir tanesinin meâli şöyledir:

“Kim takva sahibi olur (Allah'tan korkar)sa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse O kendisine yeter. Şüphesiz Allah emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.” (et-Talak, 65/2,3).

Kur'an, takvayı elbiseye benzetir. (7:26) ve birinci, yani ‘Din’i kanadıyla üç dereceli bir takvadan söz eder (5:93). Birinci derecesi, insanın avret mahallerini örten elbise gibidir ve iman dairesine girip, bilhassa farzları yerine getirmek ve büyük günahlardan kaçınmaktır.

İkinci derecesi, imanda derinleşme, farzlarla birlikte sünnetleri, hatta müstehapları da yerine getirme ve haramlarla birlikte mekruhlardan da kaçma olup, vücudun tamamına giyilen elbise gibidir.

Takvanın üçüncü derecesini ise, imanda daha bir derinleşme, marifet ufkuna ulaşma, Allah'ın razı olacağı büyük-küçük her türlü salih ameli mümkün olduğunca yerine getirmeye çalışma ve haram veya mekruh olabilir endişesiyle şüphelilerden de kaçınma oluşturur ki, kendisi güzel ve giyeni güzel gösteren elbise gibidir. Bu derecedeki takva, bir açıdan *ihsan* şuuruyla eş manalıdır. İhsan şuuru ise, biz Allah'ı görmesek de O'nun bizi gördüğünün şuuru içinde O'nu görüyormuşuz gibi ibadet etmek, her söz, davranış ve duygumuzda Allah'ın gözetimi altında olduğumuzu bilerek davranmaktır. Kur'an, pek çok ayetinde gerçek kurtuluşa erenleri *müttakiler* ve *muhsinler* (ihsan sahipleri) olarak zikreder.

Takva, esasen kamil kulluğun adıdır. Takva, Allah katında insani büyüklüğün tek ölçüsüdür. *Allah katında en şerefli, en değerli, en ileridir.* (49: 13)
